

Η ΜΕΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΙΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΩΡΙΣΜΕΝΩΝ ΧΩΡΩΝ, ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟΝ 1952 - 64 (*)

Υπό ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ Α. ΣΑΡΑΝΤΙΔΗ

I. Είσαγωγή

Σκοπός του παρόντος είναι να δείξη τὰς μεταβολάς, αἵτινες ἐπῆλθον εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον 18 εὐρωπαϊκῶν κρατῶν (συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Ἰσραήλ) κατὰ τὴν περίοδον 1952 - 64. Οἱ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν καταρτισθέντες πίνακες στοιχείων προσφέρονται δι' ὠρισμένας ἐνδιαφερούσας παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου τῶν χωρῶν αὐτῶν. Πρὶν ὅμως προδῶμεν εἰς τὴν παρουσίᾳσιν των σκόπιμον ἦτο νὰ κάμωμεν τὰς ἀκολουθοῦσας παρατηρήσεις:

— Τὸ ἐναρκτήριον ἔτος ἦτο κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον ἡ ἀρχὴ ἐφαρμογῆς ἀπελευθέρωσης τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ἐμπορίου καὶ ὀρθοδόξου νομισματικῆς πολιτικῆς, καὶ περιοπῆς τῆς πρὸς τὴν Εὐρώπην Ἀμερικανικῆς Βοηθείας.

— Αἱ χώραι τὰς ὁποίας περιλαμβάνομεν εἰς τοὺς πίνακας δύνανται νὰ διακριθοῦν εἰς τρεῖς κατηγορίας: (α) 3 μεγάλας εὐρωπαϊκὰς χώρας ὑψηλῆς ἀναπτύξεως (1. Ἡν. Βασίλειον, 2. Δ. Γερμανία, 3. Γαλλία)· (β) ἑννέα μικρὰς χώρας, συμπεριλαμβανομένης τῆς Ἰταλίας, ἡ ὁποία ἔχει εἰδικὸν περιφερειακὸν πρόβλημα ἐκδιομηχανίσεως, καὶ αἱ ὁποῖαι διακρίνονται διὰ τὴν μεγάλην ἐξάρτησιν των ἐκ τοῦ ἐμπορίου (4. Ὀλλανδία, 5. Βέλγιον, 6. Ἰταλία, 7. Σουηδία, 8. Ἑλβετία, 9. Δανία, 10. Αὐστρία, 11. Φιλανδία, 12. Νορβηγία)· καὶ (γ) πέντε Μεσογειακὰς χώρας καὶ τὴν Ἰρλανδίαν, (13. Ἰσπανία, 14. Ἰρλανδία, 15. Πορτογαλλία, 16. Τουρκία, 17. Ἑλλάς, 18. Ἰσραήλ). Περιελήφθη ἡ Ἰρλανδία ὡς ἀντιμετωπίζουσα τὰ αὐτὰ περίπου προβλήματα ἐκδιομηχανίσεως μέχρι τουλάχιστον τοῦ 1959, ἀφ' ὅτου ἤρξατο ὁ ἐκσυγχρονισμὸς τῆς οἰκονομίας της.

— Εἰς τὴν κατάρτισιν τῶν δεικτῶν ἐμπορίου ἐλήφθησαν μέσοι ὄροι τῶν ἐτῶν 1952/53 καὶ 1963/64 διὰ τὴν ἐξομάλυνσιν τυχόν βραχυχρονίων διακυμάνσεων.

(*) Τὸ παρὸν ἄρθρον ἀποτελεῖ περίληψιν διαλέξεως δοθείσης εἰς τὴν Οἰκονομικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Bristol κατὰ τὰς συζητήσεις ἐπὶ θεμάτων οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως κατὰ Φεβρουάριον 1966. Ὁ συγγραφεὺς εὐχαριστεῖ τοὺς: ὑφηγητὴν Η. Mehran, νῦν παρὰ τῷ Δ.Ν.Τ., Philip Batten καὶ J. Bradley δι' ἐπικοινωνητικὰς παρατηρήσεις κατὰ τὴν συζήτησιν.

Πράγματι: τὸ ἔτος 1952 διεκρίθη διὰ τὴν ἀπότομον πτώσιν τιμῶν μετὰ τὴν αἰχμὴν τοῦ ἔτους 1951 (πόλεμος Κορέας).

— Τὸ ἐνδιαφέρον μας κεῖται περισσότερο ἐν τὴν πλευρὰν τῶν ἐξαγωγῶν παρὰ τῶν εἰσαγωγῶν.

II. Ἡ συμμετοχὴ τῶν ἐξαγωγῶν εἰς τὸ παγκόσμιον ἐμπόριον

Ἐνταῦθα ἐξετάζομεν τὴν ποσοστιαίαν συμμετοχὴν ἐκάστης χώρας εἰς τὰς παγκοσμίους ἐξαγωγὰς. Κατὰ τὴν ὑπὸ ἐπισκόπησιν περίοδον ἡ συμμετοχὴ τοῦ Ἡν. Βασιλείου, τῆς Φιλλανδίας, τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Τουρκίας εἰς τὰς παγκοσμίους ἐξαγωγὰς ἐπαρουσίασε μείωσιν, τῆς δὲ Πορτογαλλίας παρέμεινεν ἀμετάβλητος μὲ μικρὰς διακυμάνσεις (Πίναξ 1). Ἡ συμμετοχὴ τῶν λοιπῶν χωρῶν ἐσημείωσεν αὐξήσιν. Ἐν τούτοις, δι' ὠρισμένας χώρας ἡ αὐξησις ἦτο συνεχῆς, δι' ἄλλας διακυμαινομένη. Ἡ Δυτ. Γερμανία, Ὁλλανδία, Ἰταλία, καὶ Ἰσραὴλ ἀνήκουν εἰς τὰς πρώτας, ἐνῶ ἡ Ἑλλάς, Ἰρλανδία, Δανία καὶ Γαλλία εἰς τὰς δευτέρας. Ἡ πλέον ἀξιοσημείωτος πρόοδος ἐνεφανίσθη εἰς τὰς θέσεις τῆς Δυτ. Γερμανίας, τῆς ὁποίας ἡ συμμετοχὴ ἐδιπλασιάσθη, τοῦ Ἰσραὴλ τοῦ ὁποίου ἡ συμμετοχὴ ἐτριπλασιάσθη. Τὸ Ἡνωμένον Βασιλεῖον καὶ ἡ Τουρκία ἔδειξαν σημεῖα ἐξασθενίσσεως τῆς θέσεώς των εἰς τὰς παγκοσμίους ἐξαγωγὰς.

Ἡ συμμετοχὴ μιᾶς χώρας εἰς τὰς παγκοσμίους ἐξαγωγὰς προσδιορίζεται βασικῶς ἐκ τῶν μεταβολῶν εἰς τὴν ἀνταγωνιστικότητα καὶ τῶν μεταβολῶν τῆς διεθνοῦς ζήτησεως. Ἡ ἀνταγωνιστικότης δύναται νὰ ἀποδοθῆ εἰς τὰς τιμὰς καὶ τὴν ποιότητα τῶν προϊόντων, καὶ εἶναι ἡ κυρία αἰτία τῶν μεταβολῶν εἰς τὴν ποσοστιαίαν συμμετοχὴν τῶν ἐξαγωγῶν τῶν βιομηχανικῶν χωρῶν. Ἡ ἐξασθένισις τῆς θέσεως τῶν ἐξαγωγῶν τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου ἀποδίδεται εἰς μείωσιν τῆς ἀνταγωνιστικότητός των καὶ εἰς μικροτέραν μόνον ἔκτασιν εἰς διαθρηωτικούς παράγοντας (1). Μὲ τὸν ὅρον «διαθρηωτικοὶ παράγοντες» ἐνοοῦμεν τὰς συνθήκας ζήτησεως εἰς διαφόρους ἀγορὰς ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐμπορευματικὴν σύνθεσιν τῶν ἐξαγωγῶν τῆς χώρας. Αἱ ἐξαγωγαὶ ὠρισμένων χωρῶν τυγχάνει νὰ ἔχουν ἀκτῶν ληλον (wrong) σύνθεσιν, ἥτοι ἀγαθὰ τῶν ὁποίων ἡ σημασίαι εἰς τὴν διεθνή ζήτησιν εὐκταίνει φθίνουσα (δουμάκιερὰ, ἀιθραξ κλπ.). Ἄλλαι δὲ χώραι ἔτυχε νὰ ἀπωλέσουν κατὰ παράδοσιν ἀγορὰς.

Ἐνταῦθα δὲν θὰ προδῶμεν εἰς ποσοτικὴν μέτρησιν τῶν ἐπιδράσεων τόσον ἐκ τῶν διαθρηωτικῶν ὅσον καὶ ἐκ τῶν παρχόντων ἀνταγωνιστικότητος ἐπὶ τῶν ἐξαγωγῶν ἐκάστης χώρας, ἀλλὰ θὰ ἀρκεσθῶμεν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ πίνακος 1, ἡ ποσοστιαία συμμετοχὴ ἐκάστης χώρας διακυμαίνεται καθ' ὅλην τὴν περίοδον ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν διαφόρων παραγόντων, ὡς ἐξωγενεῖς ἐπιδράσεις (π.χ. κρίσις Σουέζ), ἰδιομορφία προσφορᾶς ὠρισμένων κυρίως γεωργικῶν προϊόντων (π.χ. τετραετής γεωργικὸς κύκλος, διετής κύκλος ἐλαϊκῆς παραγωγῆς, δραστικαὶ μεταβολαὶ τιμῶν γεωργικῶν προϊόντων, κλπ.), κλπ.

1) N.E.D.C., Export Trends, 1963.

Imported Manufactures (An Inquiry into Competitiveness), 1965.

Π Ι Ν Α Κ Ι
Ποσοτά % επί εξαγωγών εις τὰς Παγκοσμίους ἑξαγωγὰς 1952 - 64

Χ ὄ ρ α ι	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964
Ἑν. Βασίλειον	103.0	100.4	99.5	99.9	98.7	95.8	97.4	95.8	91.5	91.0	88.8	87.5	81.2
Δ. Γερμανία	54.0	58.6	67.2	72.3	78.2	84.8	92.3	96.9	100.9	107.4	106.6	107.9	106.8
Γαλλία	52.5	50.6	53.6	57.9	48.2	50.6	53.7	55.4	60.7	61.0	59.2	59.7	59.2
Ἑλληνία	28.7	28.7	30.9	31.7	30.4	30.6	33.7	35.6	35.6	36.3	36.8	36.6	38.2
Βέλγιον - Λουξεμβούγον	33.0	30.0	29.4	32.7	33.5	31.5	31.9	32.5	33.5	33.2	34.8	35.7	36.8
Ἰταλία	18.7	19.9	21.0	21.9	22.7	25.2	27.0	28.8	32.2	35.4	37.5	37.3	39.2
Σουηδία	21.2	19.7	20.3	20.4	20.7	21.1	21.9	21.8	22.7	23.2	23.5	23.6	24.2
Ἑλβετία	14.8	16.1	15.7	15.4	15.3	15.4	16.1	16.6	16.6	17.3	17.8	17.8	17.4
Δανία	11.5	11.8	12.3	12.5	11.8	11.6	13.3	13.8	13.2	13.0	13.4	14.1	13.9
Αυστρία	6.8	7.2	7.8	8.2	9.0	9.7	9.6	9.6	9.9	10.1	10.1	9.8	9.5
Φιλλανδία	10.0	7.6	8.7	9.3	8.2	8.3	8.1	8.2	8.7	8.9	8.8	8.5	8.5
Νορβηγία	7.6	6.8	7.5	7.5	8.2	8.1	7.8	8.0	7.8	7.8	7.8	7.9	8.5
Ἰσπανία	7.1	6.5	5.9	5.3	4.7	4.7	5.1	5.0	6.4	6.0	5.9	5.4	6.3
Ἰρλανδία	3.8	4.2	4.1	3.7	3.2	3.6	3.8	3.6	3.8	4.3	3.9	4.1	4.1
Πορτογαλλία	3.2	2.9	3.2	3.4	3.2	2.8	3.0	2.9	2.9	2.7	3.0	3.1	3.4
Τουρκία	4.9	5.3	4.3	3.7	3.2	3.4	2.6	3.5	2.8	2.9	3.1	2.7	2.7
Ἑλλάς	1.6	1.8	1.9	2.2	2.0	2.2	2.4	2.0	1.8	1.9	2.0	2.1	2.0
Ἰσραήλ	...	0.8	1.1	1.1	1.1	1.4	1.5	1.8	1.9	2.1	2.2	2.6	2.4

Πηγή α): I.M.F., International Financial Statistics, τεύχη Ἰουλίου 1954, Ἰαν. 1960 καὶ Αὐγ. 1965.

Π Ι Ν Α Κ Η

Δείκτες άξίεις έμπεριότου 1952 / 1953 — 1993 / 1964

Α. ΕΞΑΓΩΓΕΙ

1952 / 1953 = 100

№	ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ (1)	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	*63/ *64
		105	114	126	135	128	136	152	158	167	182	204	183
1	Ήν. Βασίλειον	102	112	122	128	122	128	136	142	146	156	163	160
2	Δ. Γερμανία	126	147	177	206	212	236	275	305	319	351	390	370
3	Γαλλία	109	128	118	133	133	146	179	188	192	210	234	223
4	Όλλανδία	113	125	134	145	150	168	188	200	214	232	271	252
5	Βέλγιον - Δουξ/γον	98	118	135	136	130	140	161	167	180	206	238	222
6	Ίταλία	114	129	149	177	179	203	254	291	325	352	414	383
7	Σουηδία	104	113	128	140	137	145	168	180	192	210	241	225
8	Έλβετία	106	113	125	135	133	146	163	177	192	210	230	220
9	Δανία	111	122	128	135	146	161	172	177	192	220	244	232
10	Αυστρία	117	134	163	187	176	185	214	230	242	254	277	265
11	Φιλλανδία	106	122	120	130	120	130	153	164	171	178	200	187
12	Νορβηγία	108	118	144	153	138	151	164	173	181	200	240	220
13	Ίσπανία	91	88	84	94	96	99	143	140	145	145	188	166
14	Γρεκανδία	107	103	101	122	122	121	142	168	162	182	207	194
15	Πορτογαλλία	111	124	131	126	129	127	143	142	161	182	225	203
16	Τουρκία	88	83	80	91	65	93	85	91	100	97	108	102
17	Έλλάς	120	145	151	175	184	162	161	177	198	230	245	237
18	Γορπάηλ	146	150	178	239	234	298	361	403	465	583	616	599

Β. ΕΙΣΑΓΩΓΑΙ

1952 / 1953 = 100

№	ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ (1)	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1963/64
		102	114	126	138	129	136	152	159	169	183	204	193
1	Ην. Βασίλειον	99	114	114	119	110	117	133	129	131	141	162	151
2	Δ. Γερμανία	120	153	174	198	194	224	266	288	321	343	385	364
3	Γαλλία	100	112	132	146	133	120	149	158	178	207	238	222
4	Όλλανδία	123	138	161	177	165	170	196	220	231	257	305	281
5	Βέλγιον	104	117	135	141	129	142	164	174	188	211	243	227
6	Ιταλία	103	115	134	155	136	142	200	221	257	321	306	313
7	Σουηδία	107	121	137	147	143	146	115	177	189	205	207	206
8	Ελβετία	109	125	148	165	143	162	188	227	254	273	303	288
9	Δανία	119	120	134	139	137	164	184	191	217	217	267	242
10	Αυστρία	109	148	162	188	179	191	236	247	258	279	310	294
11	Φιλανδία	99	116	134	136	110	126	161	170	186	193	228	205
12	Νορβηγία	114	122	136	143	107	143	164	181	186	204	222	213
13	Ισπανία	99	99	123	139	140	128	116	176	253	315	364	339
14	Ιρλανδία	101	117	103	104	112	119	127	147	154	172	185	193
15	Πορτογαλλία	103	117	131	148	141	140	161	193	173	193	224	209
16	Τουρκία	88	91	75	73	58	86	86	93	114	127	100	113
17	Ελλάς (2)	101	116	137	157	165	148	161	181	196	230	263	246
18	Ισραήλ	96	109	123	146	142	144	169	199	213	225	277	251

Π η γ ή : I. M. F. International Financial Statistics (διάφορα τεύχη).

1) Μη περιλαμβανόμενες του Σοβιετικού Μπλόκ.

2) Δεν περιλαμβάνονται οι έγγραφοι πλοίων.

Πλήν τῶν μεταβολῶν εἰς τὴν συμμετοχὴν τῶν συνολικῶν ἐξαγωγῶν, μεταβολαὶ δι' ὄρισμένα προϊόντα συμβαίνουν διὰ κάθε χώραν εἰς τὴν πορείαν τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως ὡς ἀποτέλεσμα τῶν μεταβολῶν εἰς τὴν δομὴν τῶν συγκριτικῶν πλεονεκτημάτων ⁽²⁾.

III. Ἡ ἐξέλιξις τῆς συνολικῆς ἀξίας τῶν ἐξαγωγῶν καὶ εἰσαγωγῶν

Αἱ ἐξαγωγαὶ τῶν ἀναφερομένων χωρῶν ἠδῆξαντο συνεχῶς κατὰ τὴν περίοδον 1952/53 - 1963/64 (Πίναξ 2) μὲ τὰς ἐξῆς ἐξαιρέσεις: (α) Τὸ 1958 τὸ παγκόσμιον ἐμπόριον ἐσημείωσε μείωσιν λόγφ ἀποτόμου πτώσεως τῶν τιμῶν· (β) αἱ χώραι τῆς τρίτης δμάδος, πλὴν τοῦ Ἰσραήλ, εἶχον ἀκανονίσιους μεταβολάς, μὲ κάποιαν στασιμότητα δι' ὄρισμένα ἔτη, εἰς τὰς ἐξαγωγικὰς τῶν εἰσπράξεις.

Ὁ ρυθμὸς ἀναπτύξεως τῶν ἐξαγωγῶν διέφερον ἀπὸ χώρας εἰς χώραν· Ὁ δείκτης παγκοσμίων ἐξαγωγῶν μὲ βάσιν 100 τὸ 1952/53 ἠδῆξθη εἰς 193 τὸ 1963/64. Μόνον ὁ δείκτης τοῦ Ἡν. Βασιλείου, τῆς Φιλλανδίας, τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Τουρκίας ἦτο χαμηλότερος τοῦ παγκοσμίου. Διὰ νὰ δείξωμεν τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐξαγωγῶν ἢ εἰσχωγῶν ἐκάστης χώρας, ἐν σχέσει πρὸς τὴν παγκόσμιον τοιαύτην, διηρέσαμεν τοὺς δείκτας τῶν χωρῶν διὰ τοῦ παγκοσμίου δείκτου καὶ οὕτως ἐλάβομεν τὸν «σχετικὸν» (normalized) δείκτην ἐκάστης χώρας [δρα Πίνακα 3, στήλαι (1), (2), (3) καὶ (4)].

Ἐκ τῆς στήλης (2) τοῦ Πίνακος 3 προκύπτει: ὅτι ἐκ τῶν 18 χωρῶν ἡ σχετικὴ ἀνάπτυξις τῶν ἐξαγωγῶν τεσσάρων ἐξ αὐτῶν ἦτο μικροτέρα τῆς παγκοσμίου. Αἱ χώραι αὗται ἦσαν τὸ Ἠνωμένον Βασίλειον, ἡ Φιλλανδία, ἡ Ἰσπανία καὶ ἡ Τουρκία.

Ἐκτὸς τοῦ Ἠνωμένου Βασιλείου, τοῦ ὁποίου ἡ ἐπιβράδυνσις τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἐξαγωγῶν ὀφείλεται εἰς ἐξαοθένισιν τῆς ἀνταγωνιστικότητός των εἰς τὴν παγκόσμιον ἀγορὰν καὶ τὸ ὄριμον τῆς οικονομίας, ἡ ἐπιβράδυνσις τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἐξαγωγῶν τῆς Φιλλανδίας, Ἰσπανίας καὶ Τουρκίας ὀφείλεται, εἰς ὄρισμένον βαθμὸν, εἰς τὴν ἐμπορευματικὴν σύνθεσιν τῶν ἐξαγωγῶν (ξυλεία, σιδηρομεταλλεύματα, καπνός, καρποὶ κλπ), καὶ τὴν στασιμότητα τῶν ἐξαγωγῶν πρὸς ὄρισμένας ἀγοράς (ὡς αἱ ἐξαγωγαὶ τῆς Φιλλανδίας εἰς τὰς κομμουνιστικὰς χώρας).

Ἐκ τῶν στηλῶν (4) καὶ (6) τοῦ Πίνακος 3, ἐπίσης, προκύπτει ὅτι ἐκ τῶν ἀνωτέρω χωρῶν, τὸ Ἠνωμένον Βασίλειον καὶ ἡ Τουρκία ἐσημείωσαν ἐπιβράδυνσιν καὶ εἰς τὰς εἰσαγωγὰς των ἐν σχέσει πρὸς τὰς παγκοσμίους εἰσαγωγὰς. Παρ' τηρῶντες τὴν ἐξέλιξιν τῶν σχετικῶν δεικτῶν εἰσαγωγῶν καὶ ἐξαγωγῶν συμπεραίνομεν τὰ ἀκόλουθα:

— Αἱ εἰσαγωγαὶ τοῦ Ἠνωμένου Βασιλείου ἠδῆξθησαν μὲ ρυθμὸν χαμηλότερον ἐκείνου τῶν ἐξαγωγῶν. Δεδομένου δὲ ὅτι μεταξὺ 1954 καὶ 1964 αἱ εἰσαγωγαὶ βιομηχανικῶν εἰδῶν ὑπερτριπλασιάσθησαν εἰς ἀξίαν ⁽³⁾, ἡ σχετικὴ ἐπιβράδυνσις

2) I. Kravis and others, *Measuring International Price Competitiveness*, New York, 1965, σελ. 22.

3) N.E.D.C., *op. cit.*, σελ. 2.

των συνολικών εισαγωγών προέρχεται από μείωσις των εισαγωγών τροφίμων και προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής.

— Είς τήν στήλην (7) του Πίνακος 3, οι αριθμοί άνω του 100 δεικνύουν ότι αί εξαγωγαι ηύξηθησαν ταχύτερον των εισαγωγών και κάτω του 100 βραδύτερον. Πέντε εκ των βιομηχανικών χωρών (Ήνωμένον Βασίλειον, Δυτ. Γερμανία, Ίταλία, Σουηδία και Νορβηγία) και δύο και των ημιβιομηχανικών (Ίρλανδία, Ίσραήλ) ηύξησαν τας εξαγωγάς των ταχύτερον των εισαγωγών μεταξύ των δύο ακραίων έτων 1952/53 και 1963/64. Αί εξαγωγαι τής Γαλλίας συνεβάδισαν με τας εισαγωγάς. Τήν μεγαλύτεραν απόκλισιν μεταξύ εισαγωγών και εξαγωγών ένεφάνισαν τδ Ίσραήλ και ή Ίταλία προς όφελος των εξαγωγών, ένφ ή Ίσπανία έσημείωσε τσιαύτην απόκλισιν υπέρ των εισαγωγών, αί όποιαι ηύξηθησαν με τοιούτον ρυθμόν λόγω ηύξημένων άναγκών είς κεφαλαιουχικόν έξοπλισμόν.

IV. Διάρθρωσις των εξαγωγών

Ή συμμετοχή των βιομηχανικών προϊόντων είς τδ σύνολον των εξαγωγών μιās χώρας άποτελεί δείκτην του βαθμού εκβιομηχανίσεως τής χώρας. Έκ των στηλών (8) και (9) του Πίνακος 3 προκύπτει ή κατωτέρω κατάταξις των χωρών του δείγματος :

1η Έλβετία	9η Νορβηγία
2α Δυτ. Γερμανία	10η Όλλανδία και Πορτογαλλία
3η Ήνωμένον Βασίλειον	11η Φιλανδία
4η Βέλγιον	12η Δανία
5η Αύστρία	13η Ίσπανία
6η Γαλλία και Ίταλία	14η Ίρλανδία
7η Ίσραήλ	15η Έλλάς
8η Σουηδία	16η Τουρκία

Τήν άνωτέρω κατάταξιν δέν δυνάμεθα να εκλάβωμεν ως άπόλυτον διά να κρίνωμεν τόν βαθμόν εκβιομηχανίσεως. Ός βιομηχανικά προϊόντα ελήφθησαν αί κατηγορίαί (5), (6), (7) και (8) τής Τυποποιημένης Ταξινομήσεως Διεθνούς Έμπορίου. Έκάστη κατηγορία, όμως, διακρίνεται διά τόν διάφορον βαθμόν βιομηχανικής έπεξεργασίας των προϊόντων τής και περιλαμβάνει προϊόντα διαφόρου βαθμού σπουδαιότητος δι' έκάστην χώραν. Ούτως, άνωτέρω ή Πορτογαλλία κατάτάσσεται μετά τής Όλλανδίας, καίτοι είναι γνωστόν ότι ή τελευταία αύτη είναι πλέον εκβιομηχανισμένη. Αί εξαγωγαι βιομηχανικών τής Πορτογαλλίας ηύξηθησαν σημαντικώς λόγω εξαγωγών είς τας Άφρικανικάς πρώην άποικίας τής και είς χώρας τής ΕΕΤΑ είς ήν άνήκει, ως έπίσης και λόγω εξαγωγών προϊόντων φελου. Έπίσης τδ Ίσραήλ φαίνεται να κατέχη σημαντικήν θέσιν λόγω των εξαγωγών άδαμάντων (κατεργασία), οι όποιοι περιλαμβάνονται είς τά βιομηχανικά προϊόντα. Ούτω, παρά τδ γεγονός ότι δύο χώραι έχουν τδ αύτδ ποσοστόν βιομηχανικών είς τδ σύνολον των προϊόντων, ή πλέον εκβιομηχανισμένη θά θεωρηθί έκείνη ή όποια ειδικεύεται είς σύνθετα παρά είς άπλά αγαθά.

Αι χώραι με υψηλόν ποσοστόν βιομηχανικών ειδών ἐσημείωσαν μικράς (Δυτ. Γερμανία, Ἡνωμένον Βασίλειον, Βέλγιον) ἢ ἀνεπαισθήτους μεταβολάς (Ἑλβετία). Τὴν θέσιν—κορυφὴν κατέχει ἡ Ἑλβετία (92 %) μεταξύ τῶν χωρῶν τοῦ δείγματος καὶ πρέπει νὰ εἶναι καὶ ἡ πρώτη εἰς τὸν κόσμον. Ὅλαι αἱ χώραι ἠδῆσαν τὴν συμμετοχὴν τῶν βιομηχανικῶν, ἀλλὰ αἱ πλέον ἀξιοσημεῖωτοι αὐξήσεις ἦσαν ἐκεῖναι τῶν: Ἰρλανδίας, Ἰσπανίας, Δανίας καὶ Πορτογαλλίας, ἐνδεχομένως διότι αὐταὶ ἐκκίνησαν ἀπὸ χαμηλὰ ἐπίπεδα.

Ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Τουρκία φέρονται αἱ τελευταῖαι εἰς τὸν Πίνακα μὲ μικρὰν αὐξήσιν τῆς συμμετοχῆς μεταξύ 1953 καὶ 1964. Ἀπὸ στοιχεῖα προσφάτων ἐτῶν, ἐν τούτοις, ἄτινα δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὴν ἔρευναν, προκύπτει σημαντικὴ αὐξήσις τῆς συμμετοχῆς τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων εἰς τὸ σύνολον τῶν ἐξαγωγῶν τῆς Ἑλλάδος.

Τώρα ἂς ἐξετάσωμεν ἐν ἄλλο σπουδαῖον σημεῖον τοῦ διεθνoῦς ἐμπορίου. Ἐκ τῶν στηλῶν (12) καὶ (13) προκύπτει ὅτι ὁ ρυθμὸς αὐξήσεως τῆς ἀξίας τῶν βιομηχανικῶν ἐξαγωγῶν ἦτο μεγαλύτερος ἐκείνου τῶν λοιπῶν, ἀνευ ἐξαίρεσεως. Λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι (α) ὁ ρυθμὸς αὐξήσεως τῶν ἐξαγωγῶν τῶν βιομηχανικῶν χωρῶν τοῦ δείγματος ἦτο υψηλότερος ἐκείνου τῶν παγκοσμίων ἐξαγωγῶν, ὡς συνόλου, μὲ ἐξαίρεσιν τὸ Ἡνωμένον Βασίλειον, καὶ (β) ὀλίγαι μόνον βιομηχανικαὶ χώραι δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὸ δείγμα (Ἡ.Π.Α., Καναδάς, Ἰαπωνία) διὰ νὰ συμπληρώσουν αὐτὸ ἀπὸ πλευρᾶς βιομηχανικῶν χωρῶν, συμπεραίνομεν *ipso facto* ὅτι, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς δωδεκαετοῦς ἀναπτύξεως τοῦ διεθνoῦς ἐμπορίου, αἱ ἐξαγωγαὶ βιομηχανικῶν ειδῶν ἠδῆθήσαν σαφῶς μὲ ταχύτερον ρυθμὸν ἐκείνου τῶν προϊόντων πρωτογενoῦς παραγωγῆς. Ἡ ἀνάλυσις τοῦ γεγονότος τούτου εἶναι πέραν τοῦ σκοποῦ τοῦ σημειώματος τούτου. Τὸ μόνον πὸ ὃ ἐλέγαμεν εἶναι ὅτι αἱ ἐξαγωγαὶ βιομηχανικῶν ειδῶν ἠδῆθήσαν κατὰ 195% μεταξύ τῶν ἐτῶν 1953 καὶ 1964, ἐνῶ αἱ ἐξαγωγαὶ πρωτογενῶν προϊόντων κατὰ 89% . Ἡ συμμετοχὴ τῶν βιομηχανικῶν εἰς τὸ παγκόσμιον ἐμπόριον ἠδῆθη ἀπὸ 46,3% τὸ 1953, εἰς 57,4% 1964, ἐνῶ τῶν πρωτογενῶν ἀγαθῶν ἐμειώθη ἀπὸ 53,7% εἰς 42,6% . *Pro rata* αἱ χώραι τοῦ δείγματος ἠκολούθησαν τὸ αὐτὸ pattern ἐμπορίου ὡς ὁ κόσμος ὡς σύνολον.

Τὸ Ἰσραὴλ κατατάσσεται πρῶτον εἰς ἀμφοτέρους τὰς στήλας (12) καὶ (13), ἢ δὲ Τουρκία τελευταία. Ἡ ἐπίδοσις τῆς Ἰρλανδίας εἰς τὰ βιομηχανικὰ προϊόντα ἦτο πολὺ καλυτέρα ἐκείνης εἰς τὰ μὴ βιομηχανικά, καὶ ἡ ἀνάπτυξις αὕτη συνετελέσθη τὰ τελευταῖα ἔτη μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ πρώτου προγράμματος οικονομικῆς ἀναπτύξεως (1959 - 1963). «Διὰ νὰ δυνηθῇ ἡ Ἰρλανδία νὰ βαδίσῃ πρὸς μίαν αὐτοτροφοδοτουμένην ἀνάπτυξιν, μὴ κωλυμένην ἀπὸ δυσχερείας ἰσοζυγίου πληρωμῶν, πρέπει ἡ ὄθησις νὰ προέλθῃ ἀπὸ ἐξαγωγὰς κυρίως βιομηχανικῶν ειδῶν» (4). Ἡ ἀνωτέρω πρότασις ἰσχύει ἐνδεχομένως καὶ διὰ τὰς λοιπὰς ἡμιβιομηχανισμένας χώρας. Αἱ ἐπιτεύξεις τῆς Ἑλλάδος εἰς ἀμφοτέρας τὰς κατηγορίας προϊόντων ἦσαν ἱκανοποιητικαί, καίτοι: εἰς ἀπολύτους ὄρους ἢ σημασίᾳ τῆς ἐπι-

4) P. Perry, «Modernizing Ireland's Economy», εἰς The Fund - Bank Review, Μάρτιος 1965, σελ. 9.

τυχίας μειοῦται, διότι τὸ ἐπίπεδον ἐκκινήσεως ἦτο λίαν χαμηλὸν καὶ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ἀναπτύξεως τῶν γεωργικῶν ἐξαγωγῶν ὠφείλετο εἰς ἠῤῥξημένες τιμὰς καπνοῦ (5) καὶ ἠῤῥξημένες ἐξαγωγὰς φρούτων.

Συσχετίζοντας τὰς ἐπιτεῦξεις εἰς τὰς ἐξαγωγὰς βιομηχανικῶν μὲ ἐκείνας εἰς τὸ σύνολον τῶν ἐξαγωγῶν τῶν χωρῶν τοῦ δείγματος εὐρίσκομεν συντελεστὴν συσχετίσεως τάξεως 0,50.

V. Σχέσις μεταξὺ αὐξήσεως ἐξαγωγῶν καὶ παραγωγῆς

Μέχρι τοῦδε ἐξητάσμεν τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἐμπορίου. Εἰς τὴν παράγραφον αὐτὴν θὰ ἐξετάσωμεν τὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν ἐξαγωγῶν καὶ τοῦ ἀκαθάριστου ἐγχωρίου προϊόντος. Αἱ τέσσαρες χώραι αἱ ὁποῖαι ἐσημείωσαν τὴν μεγαλύτεραν αὐξῆσιν εἰς τὴν ποσοστιαίαν συμμετοχὴν τῶν βιομηχανικῶν εἰδῶν εἰς τὸ σύνολον τῶν ἐξαγωγῶν, ὡς ἀνεφέρθη εἰς τὴν παράγραφον IV, ἐπαρουσίασαν αὐξῆσιν καὶ εἰς τὴν ποσοστιαίαν συμμετοχὴν τῆς βιομηχανίας εἰς τὸ ἐγχώριον προϊόν [Στῆλαι (10) καὶ (11) Πίνακος]. Ἐν καὶ τὰ στοιχεῖα δὲν εἶναι ἀπολύτως συγκρίσιμα μεταξὺ χωρῶν, ἐν τούτοις δίδουν μίαν εἰκόνα τῆς σπουδαιότητος τοῦ μεταποιητικοῦ τομέως εἰς ἐκάστην χώραν. Ἡ Δανία, Ἰρλανδία καὶ Πορτογαλλία ἐπραγματοποίησαν ἀξιοσημείωτον αὐξῆσιν ὅσον εἰς τὸν μεταποιητικὸν τομέα ὅσον καὶ τὰς ἐξαγωγὰς βιομηχανικῶν εἰδῶν. Ἐκ τῶν στηλῶν (12), (14) καὶ (15) τοῦ Πίνακος β προκύπτει ὅτι ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἐξαγωγῶν ἦτο ταχύτερα ἐκείνης τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς εἰς ὅλας τὰς χώρας, καίτοι εἰς διάφορον βαθμὸν εἰς ἐκάστην, πλὴν τῆς Τουρκίας.

Ἐὰν συγκρίνωμεν τὰς συνολικὰς ἐξαγωγὰς μὲ τὸ ἀκαθάριστον ἐγχώριον προϊόν βλέπομεν ὅτι κατὰ τὴν περίοδον 1953 - 1963/64 αἱ ἐξαγωγὰι ἠῤῥξήθησαν ταχύτερον τοῦ προϊόντος [Στῆλαι (5) καὶ (16)]. Ἀλλὰ ἡ αὐξῆσις τῶν ἐξαγωγῶν ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἐγχώριον προϊόν ἦτο μεγαλύτερα εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν βιομηχανικῶν ἐξαγωγῶν παρὰ εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ συνόλου τῶν ἐξαγωγῶν. Αἱ ἡμιβιομηχανικαὶ χώραι τοῦ δείγματος δὲν ἐσημείωσαν κοινὸν πρότυπον εἰς τὴν σχέσιν ἐξαγωγῶν - παραγωγῆς, δύο δὲ ἐξ αὐτῶν (Ἰσπανία καὶ Τουρκία) ἐσημείωσαν μεγαλύτεραν αὐξῆσιν εἰς τὴν παραγωγὴν παρὰ εἰς τὰς ἐξαγωγὰς. Τὸ γεγονός τοῦτο δυνατόν νὰ ὀφείλεται εἰς τὴν πολιτικὴν ἀνάπτυξιν ἣν ἠκολούθησαν αἱ χώραι αὐταὶ βασισθεῖσαι περισσότερο εἰς πολιτικὴν ὑποκαταστάσεως εἰσαγωγῶν.

VI. Γεωγραφικὴ διάρθρωσις ἐμπορίου

Ὁ Πίναξ 4 δεικνύει τὴν γεωγραφικὴν συγκέντρωσιν τοῦ ἐμπορίου ὡς ποσοστιαίαν συμμετοχὴν τῶν τριῶν κυριωτέρων συναλλασσομένων χωρῶν εἰς τὸ εἰσαγωγικὸν καὶ ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον ἐκάστης χώρας. Ἡ τοιαύτη παρουσίαις τοῦ δεί-

5) Στ. Σαραντίδη, «Ἡ ἐξέλιξις τῶν ὄρων ἐμπορίου», εἰς «Ἡ Ἑλληνικὴ Οἰκονομία», Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, 1965.

Π Ι Ν Α Κ 4

Ποσοστόν % ἔμπεριον τριῶν κυριωτέρων χωρῶν εἰς τὸ ἔμπεριον ἐκείνης χώρας

Χ ὁ ρ α :	1952/ 1953		1964		Ε Ε Α Γ Ω Γ Α Ι		1952/ 1953		1964		Ε Ι Σ Α Γ Ω Γ Α Ι	
	'Ην. Βασίλειον Δ. Γερμανία Γαλλία	20 23 26	20 27 23	20 27 23	20 27 23	Αυστραλία, Η.Π.Α., Ν. Ἀφρική 'Ολλανδία, Γαλλία, Σουηδία 'Αγγερία, Γερμανία, Ἰνδοκίνα	Αυστραλία, Η.Π.Α., Ν. Ἀφρική 'Ολλανδία, Γαλλία, Σουηδία 'Αγγερία, Γερμανία, Ἰνδοκίνα	25 26 20	25 26 20	24 30 35	24 30 35	Καναδάς, Η.Π.Α., Αυστραλία Η.Π.Α., 'Ολλανδία, Βέλγιον 'Αγγερία, Γερμανία, Η.Π.Α.
'Ολλανδία Βέλγιον 'Ιταλία Σουηδία 'Ελβετία Δανία Αυστρία Φιλανδία Νορβηγία	41 43 28 37 36 51 42 52 39	51 48 33 39 34 34 45 40 34	51 48 33 39 34 34 45 40 34	51 48 33 39 34 34 45 40 34	Βέλγιον, Γερμανία, 'Ην. Βασίλειον 'Ολλανδία, 'Ην. Βασίλειον, Γερμανία Γερμανία, Η.Π.Α., 'Ην. Βασίλειον 'Ην. Βασίλειον, Γερμανία, Νορβηγία Η.Π.Α., Γερμανία, Ἰταλία 'Ην. Βασίλειον, Γερμανία, Η.Π.Α. Γερμανία, Ἰταλία, 'Ην. Βασίλειον 'Ην. Βασίλειον, Σοβ. Ένωσις, Γερμανία 'Ην. Βασίλειον, Σουηδία, Γερμανία	Βέλγιον, Γερμανία, Η.Π.Α. 'Ολλανδία, Γερμανία, Η.Π.Α. Η.Π.Α., Γερμανία, 'Ην. Βασίλειον Γερμανία, 'Ην. Βασίλειον, Η.Π.Α. Η.Π.Α., 'Ην. Βασίλειον, Γαλλία 'Ην. Βασίλειον, Γερμανία, Σουηδία Γερμανία, Η.Π.Α., 'Ην. Βασίλειον 'Ην. Βασίλειον, Γερμανία, Σοβ. Ένωσις 'Ην. Βασίλειον, Σουηδία, Γερμανία	43 37 34 42 43 54 48 39 48	43 37 34 42 43 54 48 39 48	54 43 35 47 31 47 52 46 48	54 43 35 47 31 47 52 46 48	Βέλγιον, Γερμανία, Η.Π.Α. 'Ολλανδία, Γερμανία, Η.Π.Α. Η.Π.Α., Γερμανία, 'Ην. Βασίλειον Γερμανία, 'Ην. Βασίλειον, Η.Π.Α. Η.Π.Α., 'Ην. Βασίλειον, Γαλλία 'Ην. Βασίλειον, Γερμανία, Σουηδία Γερμανία, Η.Π.Α., 'Ην. Βασίλειον 'Ην. Βασίλειον, Γερμανία, Σοβ. Ένωσις 'Ην. Βασίλειον, Σουηδία, Γερμανία	Βέλγιον, Γερμανία, Η.Π.Α. 'Ολλανδία, Γερμανία, Η.Π.Α. Η.Π.Α., Γερμανία, 'Ην. Βασίλειον Γερμανία, 'Ην. Βασίλειον, Η.Π.Α. Η.Π.Α., 'Ην. Βασίλειον, Γαλλία 'Ην. Βασίλειον, Γερμανία, Σουηδία Γερμανία, Η.Π.Α., 'Ην. Βασίλειον 'Ην. Βασίλειον, Γερμανία, Σοβ. Ένωσις 'Ην. Βασίλειον, Σουηδία, Γερμανία
'Ισπανία 'Ιρλανδία	37 92	40 80	40 80	40 80	'Ην. Βασίλειον, Γαλλία, Γερμανία 'Ην. Βασίλειον (κυρίως), Η.Π.Α. 'Ολλανδία	'Ην. Βασίλειον, Γαλλία, Γερμανία 'Ην. Βασίλειον (κυρίως), Η.Π.Α. 'Ολλανδία	35 65	35 65	39 60	39 60	Η.Π.Α., 'Ην. Βασίλειον, Γερμανία 'Ην. Βασίλειον (κυρίως), Η.Π.Α. Κάναδος	Η.Π.Α., 'Ην. Βασίλειον, Γερμανία 'Ην. Βασίλειον (κυρίως), Η.Π.Α. Κάναδος
Πορτογαλία Τουρκία 'Ελλάς 'Ισραήλ	42 47 49 59	58 39 45 28	58 39 45 28	58 39 45 28	Η.Π.Α., Ἀργεσία, 'Ην. Βασίλειον, Γερμανία, Η.Π.Α., Γαλλία Βερμανία, Η.Π.Α., 'Ην. Βασίλειον 'Ην. Βασίλειον, Η.Π.Α., Φιλανδία	Η.Π.Α., Ἀργεσία, 'Ην. Βασίλειον, Γερμανία, Η.Π.Α., Γαλλία Βερμανία, Η.Π.Α., 'Ην. Βασίλειον 'Ην. Βασίλειον, Η.Π.Α., Φιλανδία	38 48 46 47	38 48 46 47	27 54 39 37	27 54 39 37	'Ην. Βασίλειον, Βέλγιον, Η.Π.Α. Γερμανία, 'Ην. Βασίλειον, Η.Π.Α. 'Ιταλία, Η.Π.Α., Γερμανία Η.Π.Α., 'Ην. Βασίλειον, Γερμανία	'Ην. Βασίλειον, Βέλγιον, Η.Π.Α. Γερμανία, 'Ην. Βασίλειον, Η.Π.Α. 'Ιταλία, Η.Π.Α., Γερμανία Η.Π.Α., 'Ην. Βασίλειον, Γερμανία

ΠΗΓΗ : 'Η ν. Έθ ν ὦ ν, Yearbook of International Trade Statistics 1954 καὶ Commodity Trade Statistics 1964 (διάφορα τεύχη).

πτου συγκεντρώσεως δὲν εἶναι τόσον τελεία, ἀλλὰ ἀρκετὴ διὰ τὸν σκοπὸν τοῦ παρόντος⁽⁶⁾.

Προσδιοριστικοὶ πρᾶγοντες τοῦ βαθμοῦ συγκεντρώσεως δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ἡ οἰκονομικὴ φυσιογνωμίᾳ καὶ τὸ μέγεθος τῆς χώρας, ἡ γειννίασις πρὸς ἀγοράς, πνευματικοὶ καὶ πολιτικοὶ δεσμοὶ μεταξὺ κρατῶν, ἡ ὑπαρξίς συμφωνιῶν ἐμπορίου, δασμῶν καὶ τελωνειακῶν ἐνώσεων κλπ. Ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ Πίνακος 4 αἱ μεγάλαι βιομηχανικαὶ χώραι ἔχουν μικρότερον βαθμὸν συγκεντρώσεως τόσον εἰς τὰς ἐξαγωγὰς ὅσον καὶ τὰς εἰσαγωγὰς. Αἱ μικραὶ βιομηχανικαὶ καὶ αἱ ἡμιβιομηχανικαὶ χώραι ἔχουν μεγαλύτερον. Κατὰ τὴν ὑπὸ ἐξέτασιν περίοδον 1952/53 καὶ 1964 ἡ Γαλλία, Δανία, Φιλλανδία, Νορβηγία, Ἰρλανδία, Τουρκία, Ἑλλάς καὶ Ἰσραὴλ ἠλάττωσαν τὴν ἐξάρτησίν των ἐκ τῶν τριῶν κυριωτέρων ἐμπορικῶν ἐταίρων. Ἡ Φιλλανδία ἀνεζήτησε νέας ἀγοράς διὰ τὰς ἐξαγωγὰς της (Ἡνωμένον Βασίλειον) ἡ Νορβηγία ἠῤῥησε τὰς πρὸς Η.Π.Α. ἐξαγωγὰς ἡ Ἰρλανδία προσέφυγε πρὸς τὴν ἀγορὰν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινοῦτητος ἡ Τουρκία ἠῤῥησε τὰς πρὸς Ἰταλίαν καὶ Ἡνωμένον Βασίλειον ἐξαγωγὰς ἡ Ἑλλάς ἠῤῥησε τὰς ἐξαγωγὰς πρὸς τὴν Ρωσίαν καὶ Ἰταλίαν, ἐνῶ αἱ πρὸς Φιλλανδίαν ἐξαγωγαὶ τοῦ Ἰσραὴλ ἐμειώθησαν ἀποτόμως. Ἀντιθέτως ἠῤῥηθη ἡ ἐξάρτησις τῶν: Πορτογαλίας, Ἰσπανίας, Αὐστρίας, Σουηδίας, Ἰταλίας, Βελγίου, Ὀλλανδίας καὶ Δυτ. Γερμανίας.

Μεταξὺ συγκεντρώσεως εἰσαγωγῶν καὶ ἐξαγωγῶν δὲν παρατηρεῖται κοινὸν πρότυπον. Τέσσαρες χώραι (Γαλλία, Φιλλανδία, Πορτογαλία καὶ Τουρκία) ἐπαρρούσιασαν ἀντιθέτους τάσεις εἰς τὴν συγκέντρωσιν τῶν εἰσαγωγῶν καὶ ἐξαγωγῶν, ἡ δὲ Νορβηγία ἐσημείωσε μείωσιν εἰς τὴν γεωγραφικὴν συγκέντρωσιν τῶν ἐξαγωγῶν της καὶ σταθερότητα εἰς ἐκείνην τῶν εἰσαγωγῶν.

Ὅθ' ἀνέμενέ τις μεγαλύτερον βαθμὸν συγκεντρώσεως τῶν ἐξαγωγῶν παρὰ τῶν εἰσαγωγῶν. Ἐν τούτοις τοιοῦτον τι δὲν προκύπτει ἐκ τοῦ Πίνακος ἐκτὸς εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς Ἑλλάδος, Πορτογαλίας καὶ Ἰρλανδίας. Τὰ ἀποτελέσματα ἐρευνῶν τῶν Kuznets, Hirschman καὶ Michaely ὑπαγορεύουν ὅτι ὁ βαθμὸς τόσον τῆς γεωγραφικῆς, ὅσον καὶ τῆς ἐμπορευματικῆς συγκεντρώσεως τῶν ἐξαγωγῶν εἶναι μεγαλύτερος ἐκείνου τῶν εἰσαγωγῶν, πρᾶγμα ποῦ σημαίνει περισσοτέραν εἰδίκευσιν εἰς τὰς ἐξαγωγὰς τῶν μικρῶν χωρῶν.

6) Συνήθως γίνεται ἐφαρμογὴ τοῦ δείκτου συγκεντρώσεως GINI, τὸ πρῶτον χρησιμοποιοῦν ἐἰς τὸ διεθνὲς ἐμπόριον ὑπὸ τοῦ A. O. Hirschman ἐἰς «National Power and the Structure of Foreign Trade», California, 1945, Παράρτημα Α. Ἴδε ἐπίσης, M. Michaely, Concentration in International Trade, Amsterdam, 1962. J. D. Coppock, International Economic Instability, New York, 1962 καὶ S. Kuznets, «Quantitative Aspects of the Economic Growth of Nations», ἐἰς Economic Development and Cultural Change, Ὀκτώβριος 1964 (Μέρος II).

Πηγαί Πίνακος 3 : α) Στῆλαι (1), (2), (3), (4), (5), (6), (7) ἐκ διαφόρων τευχῶν τοῦ I. M. F. International Financial Statistics. β) Στῆλαι (8), (9), (12) καὶ (13) ἐκ U. N. Yearbook of International Trade Statistics καὶ Commodity Trade Statistics. γ) Στῆλαι (10), (11), (15), (16) ἐκ U. N. Yearbook of National Accounts Statistics, (1964) καὶ Monthly Bulletin of Statistics, Ἰούνιος 1961 καὶ Σεπτέμβριος 1965.

Παρατηρήσεις : α) Ἐπὶ Στῆλῶν (10), (11), (15), (16) : *Ἀυστρία* (βιομηχανία, ὄρυχεῖα), *Βέλγιον* (βιομηχανία καὶ φωταέριον) *Φιλανδία* (βιομηχανία, ὄρυχεῖα, ἠλεκτρισμός), *Γαλλία* (βιομηχανία, ἀλιεῖα, ὄρυχεῖα), *Γερμανία* (βιομηχανία, ὄρυχεῖα), *Ἰρλανδία* (βιομηχανία, ὄρυχεῖα, κατασκευαὶ, ἠλεκτρισμός, φωταέριον), *Πορτογαλλία* (βιομηχανία καὶ κατασκευαὶ), *Ἰσπανία* (ἡ συμμετοχὴ τῆς μεταποιήσεως εἰς τὸ Α.Ε.Π. ἀναφέρεται εἰς τὰ ἔτη 1955 καὶ 1962).

β) Στῆλαι (12) καὶ (13) : Ἔτος βάσεως διὰ Φιλανδίαν τὸ 1954, δι' Ἑλβετίαν τὸ 1955.

γ) Ἐπὶ στήλης (14) : Οἱ δείκται βιομηχανικῆς παραγωγῆς *Νορβηγίας*, *Ἰσραήλ*, *Δανίας* καὶ *Ἑλλάδος* ἀνεθεωρήθησαν. Εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς *Ἰσπανίας* καὶ διὰ τὰ πρὸ τοῦ 1958 ἔτη ὡς ἔνδειξιν τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς ἐλήφθη ὁ δείκτης παραγωγῆς ἠλεκτρισμοῦ. Διὰ τὴν *Δανίαν*, λόγῳ ἐλλείψεως, ἐγένετο ὑπολογισμὸς ἑνὸς δείκτου διὰ τὰ μετὰ τοῦ 1960 ἔτη.

δ) Ἐπὶ στήλῶν (15) καὶ (16). Ὑπελογίσθησαν ἐκ στοιχείων ἀκαθαρστοῦ ἐγχωρίου προϊόντος (εἰς σταθεράς τιμὰς συντελεστῶν παραγωγῆς). Τὰ εἰς τρεχούσας τιμὰς ἀναφερόμενα στοιχεῖα ἀπεπληθωρίσθησαν εἴτε μὲ τὸν δείκτην τιμῶν χονδρικῆς, εἴτε μὲ τὸν δείκτην τιμῶν καταναλωτοῦ. Διὰ τὴν *Σουηδίαν* καὶ τὴν *Ἑλβετίαν* τὰ στοιχεῖα ἀναφέρονται εἰς ἀγοραίας τιμὰς.

ε) Στῆλαι 8), (9), (12), (13) : Ὡς βιομηχανικὰ προϊόντα ἐλήφθησαν αἱ κατηγορίαι 5, 6, 7 καὶ 8 τῆς Διεθνoῦς ταξινομήσεως Ἐμπορίου, ὡς δὲ μὴ βιομηχανικὰ αἱ λοιπαὶ κατηγορίαι 0, 1, 2, 3, 4 καὶ 9.